

Секція 4. «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА»

Н.В. АРТЕМЕНКО, ст. викладач кафедри економічного аналізу та обліку Національного технічного університету «Харківський політехнічний університет» м. Харків

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

В основі розробки комплексної системи забезпечення економічної безпеки діяльності підприємства повинна лежати певна концепція, яка включає мету, завдання, принципи діяльності, об'єкт і суб'єкт, стратегію і тактику. Мета цієї системи – мінімізація зовнішніх і внутрішніх загроз економічному стану суб'єкта підприємництва, у тому числі його фінансовим, матеріальним, інформаційним, кадровим ресурсам. У процесі досягнення поставленої мети здійснюється вирішення конкретних завдань, які об'єднують усі напрямки забезпечення безпеки [1]:

- прогнозування можливих загроз економічної безпеки;
- організація діяльності з попередження можливих загроз (превентивні заходи);
- виявлення, аналіз і оцінка виниклих реальних загроз економічної безпеки;
- прийняття рішень та організація діяльності з реагування на виниклі загрози;
- постійне вдосконалення системи забезпечення економічної безпеки підприємництва.

Об'єктом системи в цілому виступає стабільний економічний стан діяльності фірми в поточному і перспективному періоді. Конкретними ж об'єктами захисту виступають ресурси: фінансові, матеріальні, інформаційні, кадрові.

Можна виділити дві групи суб'єктів, що забезпечують економічну безпеку підприємництва: зовнішні суб'єкти та внутрішні суб'єкти. До зовнішніх суб'єктів відносяться органи законодавчої, виконавчої та судової влади, покликані забезпечувати безпеку всіх без винятку законослухняних учасників підприємницьких відносин; причому діяльність цих органів не може контролюватися самими підприємцями. Ці органи формують законодавчу основу функціонування і захисту підприємницької діяльності в різних її аспектах і забезпечують її виконання. До внутрішніх суб'єктів відносяться особи, які безпосередньо здійснюють діяльність із захисту економічної діяльності даної фірми. В якості таких суб'єктів можуть виступати: працівники власної служби безпеки фірми (підприємства) і запрошені працівники із захисту економічної діяльності підприємства. Суб'єкти, що забезпечують економічну безпеку підприємництва, здійснюють свою діяльність на основі певної стратегії і тактики.

Стратегія – це довгостроковий підхід до досягнення мети. Для забезпечення економічної безпеки фірми застосовуються функціональні стратегії безпеки.

1. Стратегія економічної безпеки включає, перш за все, систему превентивних заходів, реалізовану через регулярну, безперервну роботу всіх підрозділів суб'єкта підприємницької діяльності з перевірки контрагентів, аналізу передбачуваних угод, експертизі документів, виконання правил роботи з конфіденційною інформацією і т. п. Служба безпеки в даному випадку виступає в ролі контролера.

2. Стратегія реактивних заходів застосовується у разі виникнення або реального здійснення будь-яких загроз економічної безпеки підприємництва. Ця стратегія, заснована на застосуванні ситуаційного підходу і врахуванні всіх зовнішніх і внутрішніх чинників, реалізується службою безпеки через систему заходів, специфічних для даної ситуації [2].

Тактика забезпечення безпеки припускає застосування конкретних процедур і виконання конкретних дій з метою забезпечення економічної

безпеки суб'єкта підприємництва [2].

Концепція управління економічною безпекою підприємства – це система теоретико-методологічних поглядів, яка відображає розуміння і трактовку економічної безпеки підприємства та визначає цілі, завдання, методи, принципи, концептуальні моделі та положення управління нею.

Можна виділити концептуальні положення управління економічною безпекою підприємства.

1. Моніторинг та діагностику економічної безпеки підприємства необхідно проводити постійно.

2. Економічну безпеку підприємства необхідно досліджувати в статичному та динамічному аспекті.

3. Управління економічною безпекою підприємства повинне бути ключовою складовою стратегічного управління підприємства.

4. Повинно постійно здійснюватись удосконалення захисту інформації підприємства.

5. Повинен здійснюватись контроль доступу сторонніх осіб на територію підприємства.

6. Необхідно ретельно перевіряти контрагентів на предмет їх репутації та порядності ведення бізнесу.

7. Періодично необхідно здійснювати перевірки персоналу підприємства на предмет ймовірності розкриття комерційних таємниць підприємствам-конкурентам.

8. Необхідно знижувати ризики від озброєних пограбувань підприємства.

9. Оцінювально-аналітична система повинна стати центральною частиною управління економічною безпекою підприємства.

10. При оцінюванні рівня економічної безпеки підприємства необхідно враховувати не лише результати діяльності підприємства на поточну дату, а й потенціал, тобто здібності підприємства до забезпечення економічної безпеки підприємства в майбутньому.

11. При оцінюванні рівня економічної безпеки підприємства необхідно використовувати декілька альтернативних методичних підходів.
12. Оцінка значущості функціональних складових економічної безпеки підприємства повинна проводитись за допомогою добре перевірених евристичних методів.
13. Оцінка та аналіз економічної безпеки підприємства повинні базуватись на врахуванні технологічних особливостей підприємства.
14. Оцінювальні показники економічної безпеки підприємства повинні бути скориговані на коефіцієнт значущості стадії життєвого циклу підприємства.
15. Управління економічною безпекою підприємства необхідно здійснювати не лише за результатами, а й за потенціалом підприємства.
16. Працівники служби економічної безпеки підприємства повинні оперативно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі [3].

Список літератури: 1. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства / Д. Ковальов, І. Плетнікова // Економіка України. - 2000. - № 4. - С 35-40. 2. Лысенко Ю. Г. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю. Г. Лысенко, Лопатовський В. Г. Поняття, класифікація ризиків та методи боротьби з ними / В. Г. Лопатовський // Вісник Технологічного університету Поділля. -2004. - №4.4. 1.Т. 1.-С. 177-180. 3. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства : навчальний посібник / укл. І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012.

І.Є. ХАУСТОВА, старший викладач НТУ «ХП»

Р.А. АЛЛАБЄРДІЄВ, студент ЕК факультету НТУ «ХП»

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Нові економічні умови господарювання висунули на перший план завдання стійкості підприємств та їх здатності протистояти деструктивним ситуаціям, вирішення яких дозволить забезпечити стійкість та дієвість функціонування виробничих економічних систем.